

ენა და პარამია

რეზიუმე

ანდაზა არის მიკრომოდელი, რომელშიც ვლინდება ერის ცხოვრებისა და აზროვნების სტილი. მისი მთავარი ფუნქციაა სამყაროს უნივერსალური კანონზომიერების აღქმა. ეს არის ერის ინტეგრალური ფსიქიკური სისტემის შესაბამისი აღქმის ტიპი. ბუნებრივია, თითოეული ეთნოსი თავის აღქმას უნიკალური სახით ავლენს. ამრიგად, ანდაზების, როგორც უნიკალური ენობრივი ფენომენების ანალიზი, გულისხმობს ერის მენტალიტეტისა და მისი აზროვნების უნიკალური მახასიათებლების იდენტიფიცირებას.

ანდაზებში დაშიფრული ერის დაგროვილი ცოდნის გაშიფვრა არის ერის „გონებრივი სივრცის“ განსაზღვრის მცდელობა. ეს მცდელობა დაკავშირებულია ანდაზის სტრუქტურის სპეციფიკისა და ანდაზის სემანტიკური მექანიზმის ანალიზთან.

ანდაზის ფორმალური და სემანტიკური სიუჟეტის შექმნის პროცესზე უამრავი ფაქტორი მოქმედებს. ეს ფაქტორებია: ერის განვითარების ისტორიული პროცესი, სოციალური რეალობა, ცნობიერება, ენა და ა.შ. ყველა ჩამოთვლილი ფაქტორი არის სოციალური და სულიერი მოღვაწეობის ასპექტები. ანდაზების შექმნის პროცესი ხსენებული ასპექტების ერთობლიობას მოითხოვს.

ანდაზის სემანტიკური სტრუქტურა ეფუძნება თემატურ-ლოგიკურ კომბინაციას. ანდაზის აგების მექანიზმი შეიძლება განისაზღვროს შემდეგნაირად: შემეცნების პროცესში ძველი გამოცდილება ემატება ახალს. შემდეგ იწყება მეტაფორული „ძრავა“ და იწვევს შინაარსის გაშიფვრის პროცესს. და ბოლოს, კონკრეტული შინაარსის სახით განსახიერებული იდეა გარკვეულ სიბრძნეში გარდაიქმნება.

ეს პროცესი რეალიზდება ფენომენებს შორის არსებული ლოგიკური ურთიერთობების იდენტიფიცირების საფუძველზე. ეს ლოგიკური მიმართებები არის ენობრივი სხეულის კონცეპტუალურ სივრცეში მიღებული და აღიარებული კოდების გამოვლინება.

საკვანძო სიტყვები: ენა, ლექსიკა, ეთნოცნობიერება.

სამყაროს ენობრივი სურათი წარმოადგენს სინამდვილის ასახვის ერთიან სისტემას, რომელიც აუცილებელია ამა თუ იმ ენობრივი კოლექტივისათვის. სინამდვილის კონცეპტუალიზაციის ენობრივი საშუალებები ნაწილობრივ უნივერსალურია, ნაწილობრივ კი – ეროვნულად სპეციფიკური.

ენა შეიქმნა, გაჩნდა ადამიანთა ერთობლივ ცხოვრებაზე ობიექტური სინამდვილის, სოციალური გარემოს ზემოქმედების პირობებში, როგორც ამ გარემოს ასახვა და ამ ასახვის ადგილი არის ინდივიდუალური ცნობიერება.

მაშასადამე, ენა წარმოადგენს წარმონაქმნს, რომელიც ახდენს სოციალური გამოცდილების ფიქსირებას. ხალხის სული აძლევს ადამიანებს, როგორც უნიკალურ არსებებს, უნარს შექმნას ხარისხობრივად ახალი სფერო, ისეთი წარმონაქმნი, როგორიცაა ენა, რომელიც ასახავს ყველა ძირითად მოვლენას ობიექტურ სამყაროში, მთელ სოციალურ გამოცდილებას. ასეთი ასახვა ხდება არა მარტო ენაში, არამედ კულტურაში, რომელიც, როგორც მთლიანობა, წარმოადგენს მაინც მეორად ქმნილებას, თუმცა აქტიურად უკუმოქმედებს ენაზეც და ადამიანთა ცნობიერებაზეც. ეროვნული ენა, ეროვნული

ხასიათი, ეროვნული კულტურა, წარმოადგენენ ერთმანეთისაგან განუყოფელ, ურთიერთგანპირობებულ მოვლენებს. ამდენად, ეროვნული სული გვევლინება როგორც ერის უნიკალური ბედი, თავისებური ინდივიდუალური ურთიერთობების გამოცდილება, ტრადიციები, ობიექტური სამყაროსადმი თავისთავადი მიდგომა, რაც ხორციელდება ენის საფუძველზე, ეროვნული ენის პირობებში, მისი უშუალო ზემოქმედების შედეგად. ამდენად, ეროვნული სული შეიძლება წარმოვიდგინოთ, როგორც ხატოვანი სახელი იმის აღსანიშნავად, რაც აყალიბებს ერს მოცემულ ერად, აძლევს მას უნიკალურობას, თავისთავადობას, აყალიბებს მის იდეალებს, ღირებულებებს, მისიას, ე. ი. ერთგვარად აპირობებს მის მომავალს, უზრუნველყოფს მოცემული ერის, როგორც ერის, მომავალს. და ბოლოს, ენას, როგორც ერის ჩამოყალიბების პირობას, მის განუყოფელ მხარეს, უნდა გააჩნდეს ფუნქცია. ენა, როგორც ენა, თავს იჩენს მეტყველებაში, ის გვევლინება როგორც ინფორმაციის გადაცემის საშუალება და ადამიანთა ურთიერთობის საშუალება. მაგრამ მართო ამით ენის ფუნქციების შემოსაზღვრა არ იქნებოდა სწორი. სამართლიანია ვაისაგებოთ ცნობილი მოსაზრება, რომ თუ ენის დანიშნულებას შემოვსაზღვრავთ მხოლოდ და მხოლოდ ურთიერთობის საშუალებით, მაშინ უნდა ვაღიაროთ, რომ ჭიანჭველებს, ფუტკრებს, ფრინველთა გუნდებს და სხვებს გააჩნიათ ენა, რაც, რასაკვირველია, ასე არ არის, თუმცა სიტყვას „ურთიერთობა“ აქ პირობითად თუ ვიხმართ.

ენას აქვს სოციალური ბუნება. ის ადამიანთა ერთობლივი ქმედებით, ერთობლივი ცხოვრების პირობებში გაჩნდა და გახდა ადამიანის ადამიანად ჩამოყალიბების პირობაც და შედეგიც. ადამიანი წარმოუდგენელია მისი ენის გარეშე. გაჩნდა რა ადამიანთა ერთობლივი ძალისხმევის შედეგად ადამიანთა ჯგუფში და გახდა რა ერთგვარად ობიექტური სამყაროს ასახვისა და განსხვავების, გაუცხოების საშუალება, ენამ ადამიანს მოუტანა თავისუფლება, დამოუკიდებლად არსებობის ძალა. ენის მეშვეობით ინდივიდუალურ ცნობიერებაში ხდება სამყაროს ასახვა; ენა და მისგან მოუწყვეტელი აზროვნება უზრუნველყოფენ ადამიანის ინდივიდუალურობას, თავისუფლებას ანიჭებენ მას. და შემდგომში, მხოლოდ იმის შემდეგ, რაც გაუჩნდა ენა, როგორც თავისუფალი პიროვნება, როგორც ინდივიდუალური სუბიექტი, ადამიანი ხდება ინფორმაციის გადაცემის შემქმნელი, ურთიერთობის დამყარების უნარის მქონე მასავით გონიერ, ცნობიერების მქონე ინდივიდუალურ სუბიექტებთან.

აქედან გამომდინარე, ენა გვევლინება ხალხთა ურთიერთობის საშუალებად. არა იმიტომ, რომ ის ყველაზე მოსახერხებელი იარაღია ამისთვის, რის გამოც შეიქმნა კიდეც, არამედ იგი ასრულებს ფუნქციას, რამდენადაც წარმოადგენს ადამიანის ადამიანურობის, პიროვნულობის საზომს, აძლევს მას საშუალებას გაიუცხოოს სამყარო, გაითავისუფლოს თავი მისი მუდმივი უშუალო ზეგავლენისაგან და მხოლოდ ამის შემდეგ ადამიანი შედის კონტაქტში სხვა ადამიანებთან თავისუფალი, გონიერი შეთანხმების საფუძველზე. ენა ყველაზე მოსახერხებელია ამისთვის, იმიტომ რომ ის ყველაზე ადეკვატურად გამოხატავს ადამიანის ადამიანურობას: მისი საშუალებით მოხდა სოციალური გამოცდილების რეპრეზენტაცია ცნობიერებაში და სრულიად გასაგებია, რომ ყველა ენას, როგორც ერთი ობიექტური სამყაროს ამსახველს, ერთი და იგივე არსების – ადამიანის ცნობიერებაში აქვს საერთო; ეს არის ლოგიკურობა. თითოეული ენა ხასიათდება თავისი მიდგომით, თავისი სოციალური გამოცდილებით. ლოგიკური თითოეულ ენაში არის ის, რაც მას საერთო აქვს სხვა ენებთან, რაც „რჩება იგივე“ ყველა სხვა ენაში. თითოეული ენობრივი კოლექტივის სპეციფიკური გამოცდილება ქმნის პერიფერიულ გარემოცვას ლოგიკური მნიშვნელობის ირგვლივ, გარემოცვას, რომელიც მოდის ამ კოლექტივების სოციალურ-ისტორიულ სიტუაციებიდან.

ენობრივი კოლექტივის სპეციფიკური გამოცდილება ყველაზე უკეთ ანდაზაში მანიფესტირდება.

ანდაზები ადამიანთა ურთიერთობის თავისებური ფენომენია. ხალხური (და არა მარტო ხალხური) აზროვნების ეს ჟანრი მოიცავს საკითხთა მთელ წყებას, რადგან იგი, ერთი შეხედვით, გარეგნული და სტრუქტურული სიმარტივის მიუხედავად, საკმაოდ რთული ბუნებისაა. ამ სირთულეს განაპირობებს თუნდაც მისი ბინარული ბუნება.

ანდაზა მოცემული ენობრივი კოლექტივის ცნობიერებაში ცნებითი აზროვნების დონეზე ფორმირებული, სტერეოტიპულ ფორმულაში გამოხატული ფიგურალური გამონათქვამია. ის ხატოვნად აფიქსირებს ისტორიული გამოცდილების ნიადაგზე შექმნილ განზოგადებულ სიბრძნეს. მასში ჩადებული ცოდნა ეთნოსის რაციონალურის, მისი ეთნოფსიქიკური მოცემულობის ირაციონალური სახით არსებული რესურსია. ამიტომ არის რთული უცხოენოვანი ანდაზების სიღრმისეული გაგება, შესაბამისი ზოგადაზრობრივი განფენილობის რელევანტური ჩარჩოების (გამოყენების სფეროს) დადგენა. ამას, როგორც ჩანს, თავად ანდაზის აგებულების სპეციფიკა, მისი სტრუქტურულად რთული სემანტიკური მექანიზმი განაპირობებს.

ანდაზა ერის არსებობისა და აზროვნების გარკვეული მიკრომოდელია. მისი ძირითადი ფუნქცია სამყაროს ზოგადი კანონზომიერების წვდომაა. იგი სინამდვილის იმ ტიპის აღქმაა, რომელიც სრულად თავსდება ერთიანი ეროვნული აზროვნების სისტემაში. თითოეული ეთნოსი, რა თქმა უნდა, მას ინდივიდუალური ფორმით გადმოსცემს. ამდენად, ანდაზის, როგორც ენობრივი ფაქტის კვლევა, მისი შემქმნელი ხალხის ეთნიკური თავისებურებებისა და კონკრეტულ მენტალურ სივრცეში დადგენილი აზროვნების კანონების შესწავლას გულისხმობს.

ანდაზაში ერის აკუმულირებული ცოდნის დეკოდირება წარმოადგენს ერისათვის დამახასიათებელი „მენტალური სივრცის“ განსაზღვრის მცდელობას. ეს მცდელობა ასოცირდება ანდაზის აგებულების სპეციფიკისა და ანდაზის სტრუქტურულად რთული სემანტიკური მექანიზმის ანალიზთან.

არსებობს მრავალი მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რომელიც მონაწილეობს ანდაზის ფორმალური და აზრობრივი ფაბულის შექმნაში. ეს ფაქტორებია: მოცემული ერის ჩამოყალიბების ისტორიული პროცესი, სოციალური რეალობა, ცნობიერება, ენა, აზროვნება და ა.შ. ეს ყოველივე ადამიანთა მოღვაწეობის სოციალური და სულიერი ასპექტებია. ანდაზის ფორმირების პროცესში ყველა აღნიშნული ფაქტორი კომბინირებულად მუშაობს.

ანდაზის აზრობრივი სტრუქტურა სხვადასხვა თემატურ-ლოგიკური კომბინაციებისაგან იქმნება. ანდაზის კონსტრუირების მექანიზმი შეიძლება შემდეგნაირად განიმარტოს: სამყაროს შემეცნების პროცესში რაიმე მოვლენის შესახებ მიღებული ძველი გამოცდილება ედება ახალს. შემდეგ მუშაობას იწყებს მეტაფორული „ძრავა“, რომლის მეშვეობითაც ხდება შინაარსის დეკოდირება. და ბოლოს, კონკრეტული შინაარსობრივი ფორმით წარმოდგენილი აზრი განზოგადებული სიბრძნე ხდება.

ეს პროცესი მოცემულ საგანთა და მოვლენათა შორის იმ ლოგიკურ მიმართებათა წვდომის საფუძველზე ხორციელდება, რომელიც დადგენილი და მიღებული ნორმაა მოცემული ენობრივი კოლექტივის ცნობიერებაში, მის სააზროვნო სივრცეში.

რა სემანტიკური წესებით ხორციელდება ანდაზის ზოგადაზრობრივი ფაბულის კონსტრუირება, დეკოდირება და გამოყენება? პასუხი ამ კითხვაზე შემდეგია: ანდაზის აზრობრივი სტრუქტურა უნდა განვიხილოთ სამი ძირითადი განზომილების სინთეზში. ის ერთდროულად **ლოგიკური, ვერბალური** და **ცნებითი** აზროვნების ელემენტებს მოიცავს.

ამკარაა, რომ ანდაზის აზრობრივი ფაბულის შესწავლისას მიდგომა უნდა განისაზღვროს როგორც საკუთრივ სემანტიკისა და პრაგმატიკის, ისე აზროვნებისა და მეტყველების ფსიქოლოგიის სპეციფიკის გათვალისწინებით.

სხვადასხვა ენების ანდაზებში ასახული, თითოეული ეთნოსის ისტორიულ გამოცდილებაზე დაფუძნებული სიბრძნე მათთვის დამახასიათებელი კუთხით არის დაფიქსირებული. ამავდროულად, სინამდვილის ამსახველი მოვლენები მოცემული ხალხების, ენის მატარებელი ინდივიდების მენტალური ხედვის ფარგლებში მეტ-ნაკლებად განსხვავებულად კატეგორიზდება. ერთი და იმავე იდეის ფიქსაციისათვის სხვადასხვა ეთნოსი, ერთი მხრივ, საკუთარ „საშენ მასალას“ იყენებს და, მეორე მხრივ, – ანალოგიურს. ეს ფატი კიდევ ერთხელ ნათელყოფს, რომ სრულიად განსხვავებული ენის, ეთნოცნობიერებისა და კულტურის მქონე ხალხები მოცემულ გარემოში არსებულ საგნებსა და მოვლენებს შორის ხან მსგავსი, ხან განსხვავებული *ლოგიკური მიმართებების* ფონზე ანალოგიურ

ადამიანურ წარმოდგენებს აფიქსირებენ და ხშირ შემთხვევაში ცნებითი აზროვნების საერთო სისტემას იყენებენ.

თანამედროვე სამყარო მუდმივად ისწრაფვის ისაუბროს მეტაფორებით, მათ შორის, ანდაზებით. ამას მოწმობს ზეპირ თუ წერილობით ვერბალურ კომუნიკაციაში მათი ინტენსიური გამოყენება. შესაბამისად, დღეს, ახალი ეპოქალური გამოწვევების დროს, პარემიოლოგია გლობალურ ქრილში სვამს საკითხს ანდაზის ფუნქციის შესახებ ტრადიციულ და თანამედროვე კულტურაში.

ანდაზა ენის მატარებელი ერის მენტალობაში გარკვეულ ცნებად მოდელირებული ფორმულაა. ეს ცნება ინფორმაციულია ერთი დიფერენციალური ფსიქოლოგიის კონტექსტში. ანდაზა წარმოდგენას გვიქმნის ენის მატარებელი ხალხის ეროვნული ხედვის თავისებურებებზე. ამგვარი მიდგომის საფუძველზე შესაძლებელი ხდება სხვადასხვა ეთნოკულტურათა იდენტიფიცირება.

განსხვავებული ენის, ეთნოცნობიერებისა და კულტურის მქონე ხალხები სამყაროს შემეცნების პროცესში დაგროვილი გამოცდილების საფუძველზე ცნებითი აზროვნების სტერეოტიპულ მოდელებს ქმნიან. ეს მოვლენა ზოგადად ადამიანური სტერეოტიპული აზროვნებით, საერთო გამოცდილებითა და სიბრძნით აიხსნება.

ანდაზაში ყველაზე მძაფრად კონცენტრირდება სამყაროს აღქმა-ათვისების პროცესში ადამიანის მიერ მიღებული ცოდნა და გამოცდილება. შეიძლება ითქვას, რომ ანდაზა თავისებური სინთეზია სამყაროს შესახებ ცოდნისა და მისი მეტაფორული გააზრებისა.

ანდაზების შექმნა, დახვეწა და საბოლოო სახით ჩამოყალიბება ხანგრძლივი პროცესია, რომელშიც მრავალი თაობა იღებს მონაწილეობას. ამ კოლექტიურ პროცესში ანდაზა იწმინდება აზრობრივად და სიტყვიერად, ხდება მისი შინაარსის განზოგადება და გავრცობა.

ანდაზის შიდაფორმაში ჩადებული ხატი ანდაზის მაიდენტიფიცირებელ ნიშან-თვისებად შეიძლება მივიჩნიოთ, რადგან ხატოვანებაზე გადის ძირითადი საზღვარი ანდაზასა და თუნდაც აფორიზმს შორის. გარდა ამისა ანდაზის სემანტიკურ სტრუქტურაში ჩადებული ხატი თავისთავად ანდაზის შიდაფორმის სპეციფიკის საკვლევი მნიშვნელოვანი და საინტერესო მასალაა ერთი მხრივ, თვით ტროპის ხასიათისა და სპეციფიკის, ხოლო მეორე მხრივ, მასში არეკლილი სამყაროს მოდელის, ეროვნული აღქმის კუთხის დასადგენად.

რამდენადაც ანდაზა პროპორციის შემცველია, იგი მიეკუთვნება ცოდნის შემნახველ-გადამცემ ნიშანთა რიცხვს. აღსანიშნავია ანდაზის შინაარსობრივი სტრუქტურის სირთულეც. მთელ რიგ ანდაზებში გამოხატული აზრი ნართაულია, მაგრამ არ არის ძნელად მისახვედრი იმ შემთხვევაში, თუ ანდაზა მომენტალური სიტუაციის შესაბამისად არის ნათქვამი. ასეთ დროს უფრო თვალნათლივ იკვეთება ხოლმე ანდაზის მიზანმიმართულება. იგი უთუოდ გონივრულ აზრს გვთავაზობს, რომელიც დაკვირვების შედეგად არის ჩამოყალიბებული და როგორც წესი, შეუცდომელია. უნდა ავღნიშნოთ ისიც, რომ მართალია, ნაწილი ანდაზებისა ფორმა-შინაარსის მხრივ დიდი სიმყარით გამოირჩევა, მაგრამ ანდაზათა მეორე ნაწილი ვარიაციის უნარს ამჟღავნებს. მაგალითად შეიძლება ავიღოთ ქართული ანდაზა-„მოკლას ხარი თივამ“. არსებობს ამავე სემანტიკის შემცველი ნაკლებად მყარი ფორმის გამოთქმები: „მოკლას ლურჯა ქერმა“ ან „ანყინოს ქერმა ლურჯას“.

ანდაზის ენათმეცნიერულმა ანალიზმა შესაძლებელი გახადა მისი მიჩნევა არა მარტო „გარკვეული სიტუაციის ან საგანთა შორის განსაზღვრული დამოკიდებულების ნიშნად“, არამედ საგანთა შორის ურთიერთობის მოდელადაც.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ანდაზა არის ის ვერბალური ფორმა, რომელიც ყველა ენაში არსებობს და ყველა სხვა დიდი თუ მცირე ვერბალური ფორმისაგან განსხვავებული თვითმყოფადი, სპეციფიური შინაარსის, სტრუქტურისა და აღქმადობის მქონეა.

ანდაზა მოცემული ენობრივი კოლექტივის ცნობიერებაში ცნებითი აზროვნების დონეზე ფორმირებული, სტერეოტიპულ ფორმულაში გამოხატული ფიგურალური გამონათქვამია. მასში ჩადებული

ცოდნა ეთნოსის რაციონალურის, მისი ეთნოფსიქიკური მოცემულობის ირაციონალური სახით არსებული რესურსია. ანდაზის ფორმალური და აზრობრივი ფაბულის შექმნაში მონაწილეობს: მოცემული ეთნოსის ჩამოყალიბების ისტორიული პროცესი, სოციალური რეალობა, ცნობიერება, ენა, აზროვნება, ფოლკლორი და ა.შ. ეს ყოველივე ადამიანთა მოღვაწეობის სოციალური და სულიერი ასპექტებია. აქტუალიზებისას ანდაზის ფორმირების პროცესში მონაწილე ყველა ეს ფაქტორი კომბინირებულად მუშაობს და გარკვეულწილად „კოლექტიურ ქვეცნობიერს“ ეყრდნობა.

ანდაზის აზრობრივი სტრუქტურა რომ თემატურ-ლოგიკური კომბინაციებისაგან იქმნება, პრაქტიკულად, ერთმნიშვნელოვნად აღიარებს პარემიოლოგია. არსებული კვლევების საფუძველზე ვლინდება ანდაზის კონსტრუირების ფუნდამენტური საყრდენი: სამყაროს შემეცნების პროცესში რაიმე მოვლენის შესახებ მიღებული გამოცდილების ერთი სფერო საფუძველად ედება მეორეს, რითაც კონკრეტული შინაარსობრივი ფორმით წარმოდგენილი აზრი განზოგადებული სიბრძნე ხდება. მისი ზოგადაზრობრივი ლოგიკურ-სტრუქტურული მოდელი ზედაპირული და სიღრმისეული დონეების კომპლექსური ოპერირებით იქმნება. იმავდროულად გასააზრებელია, კონკრეტულად როგორ, რა სემანტიკური წესებით ხორციელდება ანდაზის ზოგადაზრობრივი ფაბულის კონსტრუირება, დეკოდირება და გამოყენება? რა აზრობრივი ოპერაციებია ჩართული აქტუალიზების დროს სამეტყველო აქტის მონაწილეთა ქვეცნობიერში?

დასმული კითხვების მართებულად გასააზრებლად, ჩვენი აზრით, ანდაზის აზრობრივი სტრუქტურა უნდა განვიხილოთ სამი ძირითადი განზომილების სინთეზში. ის ერთდროულად **ლოგიკური, ვერბალური** და **ცნებითი** აზროვნების ელემენტებს მოიცავს. **ლოგიკურს** იმიტომ, რომ ის სამყაროში არსებულ საგანთა და მოვლენათა შორის ლოგიკურ მიმართებებს ასახავს; **ვერბალურს** იმიტომ, რომ კომუნიკაციური ერთეულია და არსებითად დაკავშირებულია მეტყველებასთან; ხოლო **ცნებითს** იმიტომ, რომ მასში მოცემული მსჯელობა და დასკვნა ცნებით ოპერირებას ეფუძნება.

დასასრულ, აშკარაა, რომ ანდაზის აზრობრივი ფაბულის შესწავლისას მიდგომა უნდა განისაზღვროს როგორც საკუთრივ სემანტიკისა და პრაგმატიკის, ისე აზროვნებისა და მეტყველების ფსიქოლოგიის სპეციფიკის გათვალისწინებით.

გამოყენებული ლიტერატურა

- მ. რუსეიშვილი „ანდაზა-სემანტიკური სტრუქტურა, პრაგმატული პარამეტრები, ფუნქციური არსი“ თბილისი 1999
- თ. შურღაია „სპარსული პარემიოგრაფია და სპარსული ანდაზის აზრობრივი სტრუქტურა“ საკანდიდატო დისერტაცია 2003 წ.
- გ. ვარეიშვილი „ანდაზები და საანდაზო თქმები“. თბილისი 2000
- ფ. ერთელიშვილი „აფორიზმის ცნების აკითხისთვის“ მნათობი #5 1958
- ნ. დარასელია „ანდაზა სოციალიზაციის პროცესი“, სამეცნიერო ძიებანი, თბილისი 1997
- თ. ქურდოვანიძე „ქართული ფოლკლორი“, თბილისი 2001

LANGUAGE AND PAREMIA

Proverb is a micromodel in which the style the nation's living and thinking is revealed. Its main function is to perceive the universal regularity of the universe. It is a type of perception relevant to the integral mental system of the nation. Naturally, each ethnos manifests its perception in the unique form. Thus, analysis of proverbs as unique language phenomena, implies identification of unique markers of the nation's mentality and its way of thinking.

Decoding the accumulated knowledge of the nation encoded in proverbs is an attempt to define „the mental space“ of the nation. This attempt is associated with the analysis of specificity of the proverb structure and semantic mechanism of the proverb.

There are a lot of factors influencing the process of creating formal and semantic plot of the proverb. These factors are: historical process of nation's development, social reality, consciousness, language etc. All the mentioned factors are the aspects of social and spiritual activity. The process of creating proverbs requires combination of the mentioned aspects.

Semantic structure of the proverb is based on the thematic-logical combination. The mechanism of the proverb construction can be defined in the following way: In the process of cognition the old experience is added to the new one. Then metaphorical „engine“ starts and evokes the process of decoding the content. And finally, the idea embodied in specific content form is transformed in some wisdom.

This process is realized on the basis of identifying logical relations existing between phenomena. These logical relations are the manifestation of the codes accepted and recognized in the conceptual space of the lingual body.

Key words: Language, vocabulary, Ethno-awareness.